

LANDSFORSØG MED TIDLIG SÅNING AF VINTERBYG 2015-16

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Forsøgene viser at vinterbyg kan sås tidligt, og at en relativ lav udsædsmængde er tilstrækkelig til at opnå fuldt udbytte. Det afgørende er dog, at vinterbyggen ikke udvikler sig kraftigt i efteråret

I 2015-16 er der gennemført en forsøgsserie med såning af hybrid- og linjesorter af vinterbyg i perioden 2.-7. september.

Den optimale såtid for vinterbyg angives til et ret snævert interval omkring 10. til 20. september. Det skyldes at tidligere såning fremmer vinterbyggens i forvejen kraftige vækst, og det øger risikoen for angreb af sygdommene havrerødsot og trådkølle og dermed udvintring. Tidlig såning kan også medføre øget risiko for lejesæd. Senere såning øger ligeledes risikoen for udvintring og giver et relativt stort udbyttetab i forhold til såning midt i september.

Introduktionen af sorter af hybridvinterbyg, medfører et ønske om tidligere såning, dels for at spare på den relativt dyre udsæd, dels for at udnytte vinterbyggens fulde udbyttepotentiale.

I en forsøgsserie med tidlig såning, dvs. i perioden 2. – 7. september, er en række sorter af hybrid- og 2 og 6 radet vinterbyg afprøvet til høst 2016. Afprøvningen er sket ved to udsædsmængder, der sigter på at etablere henholdsvis 130 og 220 planter pr. kvm. Den lave udsædsmængde er for at sikre planterne plads, således de ikke presses opad, men udvikler en flad vækst i løbet af efteråret.

Den milde vinter betød at sorterne overvintrede fint ved begge udsædsmængder i de tre forsøg. Der er resultater fra to forsøg, et forsøg måtte desværre udgå pga. stor variation. Resultaterne af de to enkeltforsøg, gennemsnittet af forsøgene og sammenligning med de øvrige syv landsforsøg med vinterbygssorter, er vist i tabel 1. De øvrige landsforsøg er sået i perioden fra

16. september til 1. oktober.

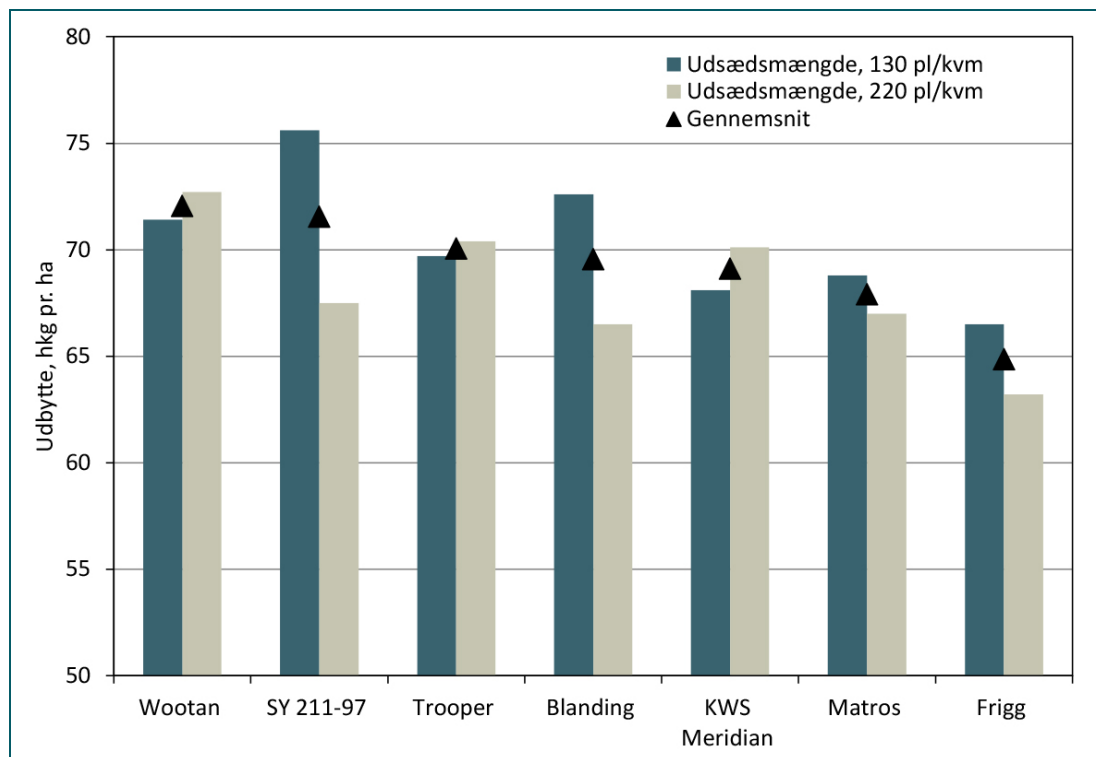
Tabel 1. Resultater af to forsøg med tidlig såning af vinterbyg 2015-16, og i de sidste to kolonner sammenligning til Landsforsøgene. Landsforsøgene blev sået i perioden fra den 16. september til den 1. oktober. Klik på tabel for at åbne en læsbar udgave i pdf.

Tabel 2. Resultat af den statistiske analyse af udbytte og akstæthed i tabel 1.

		Gennemsnit	Ringsted	Haderslev
Udbytte, hkg/ha	LSD _{sort}	ns	5,4	3,5
	LSD _{plantetal}	ns	2,9	ns
	LSD _{sort x plantetal}	ns	ns	ns
Akstæthed, aks/m ²	LSD _{sort}	ns	65	12
	LSD _{plantetal}	42	35	7
	LSD _{sort x plantetal}	ns	ns	17

Forsøgene var placeret ved Ringsted og Haderslev. Udbyttet i de to forsøg er 66 til 79 hkg pr. ha i sortsblandingen, det er noget lavere end udbyttet i de øvrige landsforsøg på 80 hkg pr. ha. Dette skyldes dog ikke den tidlige såning, men at forsøgene ligger på andre lokaliteter.

Udbyttet ved det lave plantetal var i gennemsnit 2,2 hkg pr. ha større sammenlignet med det høje plantetal. Størst er forskellen i forsøget ved Ringsted, hvor effekten af plantetal er statistisk sikker, se tabel 2.

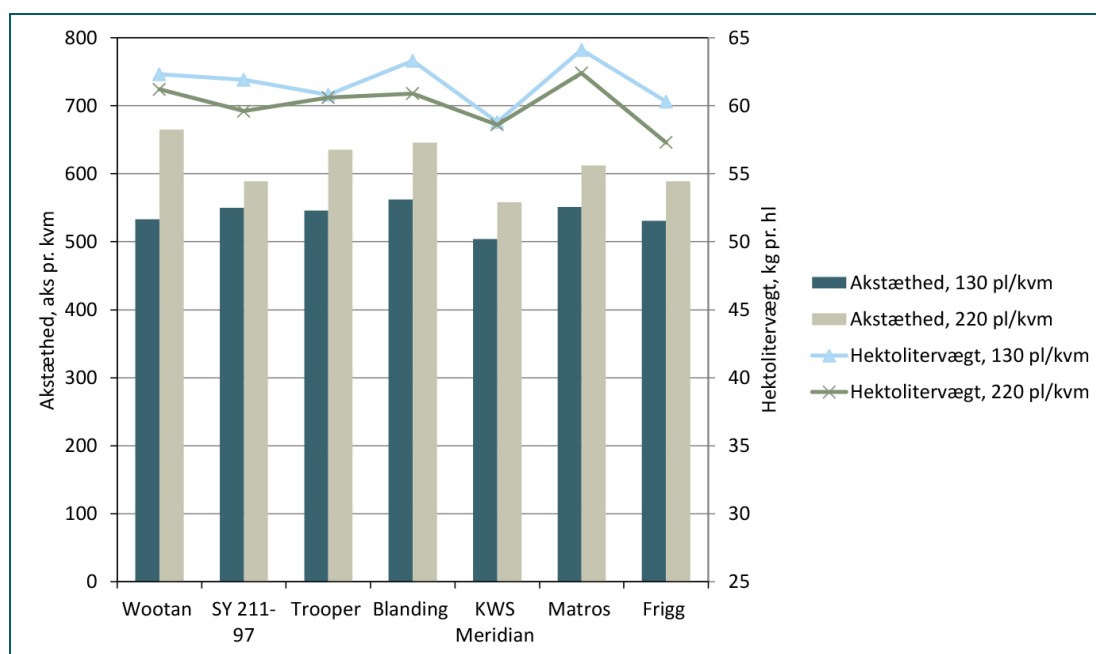

Figur

1. Udbytte af de enkelte sorter ved to forskellige udsædsmængder og gennemsnit over de to udsædsmængder, to forsøg.

Det største udbytte er høstet i de tre hybridsorter, fulgt af den seks-radede sort KWS Meridian og de to-radede sorter Matros og Frigg. KWS Meridian, Frigg og til dels Trooper klarer sig dårligere i forhold til sortsblandingen i de tidligt såede forsøg end i de syv landsforsøg, se figur 1 og tabel 1.

Buskningen ved den lave udsædsmængde har været kraftigere end ved den høje, her er i gennemsnit af sorterne 4,3 aks pr. plante sammenlignet med 2,9 aks pr. plante ved den høje udsædsmængde. Hybrider og seks-radede sorter i det hele taget, forventes at have en kraftigere buskning end toradede sorter. Der er ikke statistisk sikker forskel på akstætheden mellem sorterne i forsøgene samlet (tabel 2), men i forsøget ved Haderslev er der flere aks pr. kvm. i hybridsorterne end i de konventionelle sorter. Hektolitervægten er højest ved den lave udsædsmængde, hvilket kan forklares med færre aks pr. kvm., der har resulteret i større og mere regulære kerner, se figur 2.

Figur

2. Akstæthed og hektolitervægt ved en udsædsmængde på henholdsvis 130 og 220 planter pr. kvm, to forsøg.

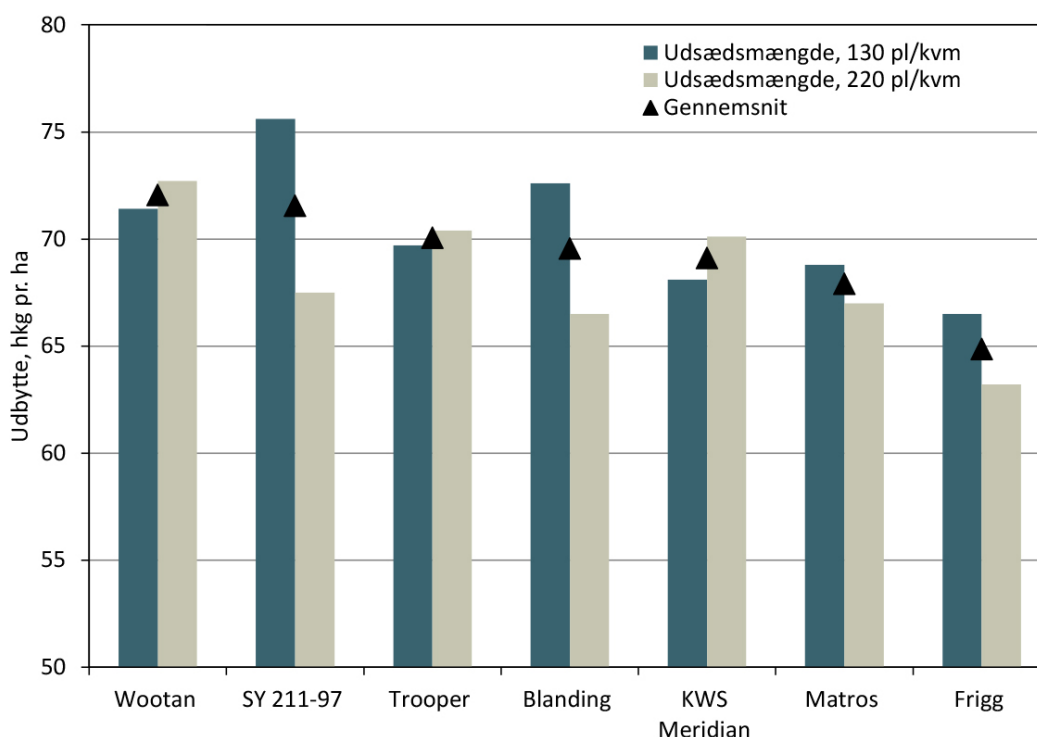
		Gennemsnit	Ringsted	Haderslev
Udbytte, hkg/ha	LSD _{sort}	ns	5,4	3,5
	LSD _{plantetal}	ns	2,9	ns
	LSD _{sort x plantetal}	ns	ns	ns
Akstæthed, aks/m ²	LSD _{sort}	ns	65	12
	LSD _{plantetal}	42	35	7

	LSD _{sort x plantetal}	ns	ns	17
--	---------------------------------	----	----	----

Forsøgene var placeret ved Ringsted og Haderslev. Udbyttene i de to forsøg er 66 til 79 hkg pr. ha i sortsblandingen, det er noget lavere end udbyttene i de øvrige landsforsøg på 80 hkg pr. ha. Dette skyldes dog ikke den tidlige såning, men at forsøgene ligger på andre lokaliteter.

Udbyttet ved det lave plantetal var i gennemsnit 2,2 hkg pr. ha større sammenlignet med det høje plantetal. Størst er forskellen i forsøget ved Ringsted, hvor effekten af plantetal er statistisk sikker, se tabel 2.

Figur 1. Udbytte af de enkelte sorter ved to forskellige udsædsmængder og gennemsnit over de to udsædsmængder, to forsøg.

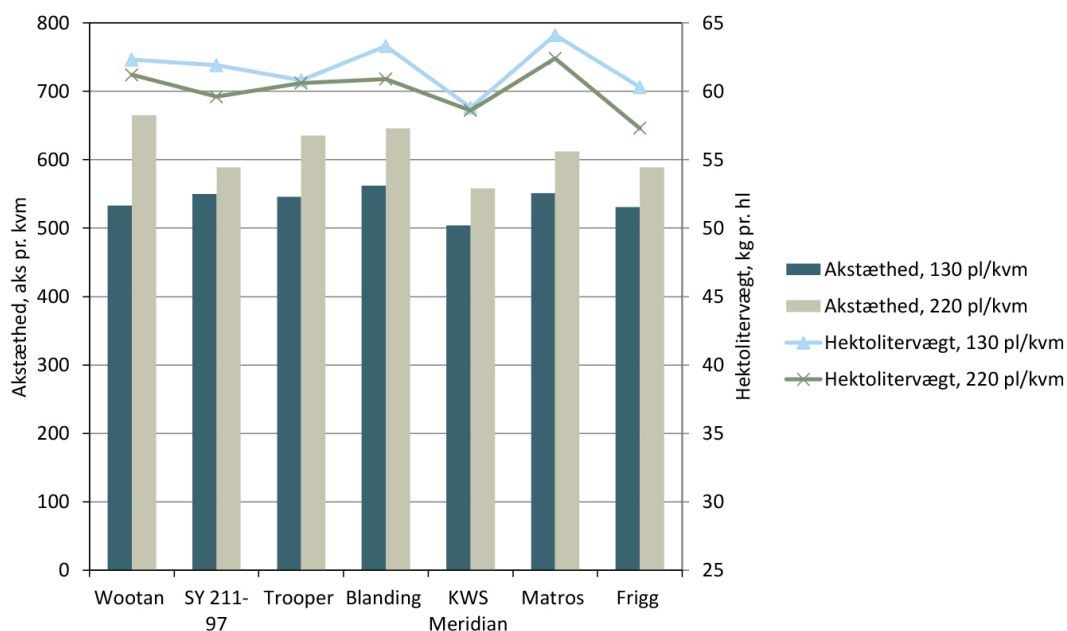

Det største udbytte er høstet i de tre hybridsorter, fulgt af den seks-radede sort KWS Meridian og de to-radede sorter Matros og Frigg. KWS Meridian, Frigg og til dels Trooper klarer sig dårligere i forhold til sortsblandingen i de tidligt såede forsøg end i de syv landsforsøg, se figur 1 og tabel 1.

Buskningen ved den lave udsædsmængde har været kraftigere end ved den høje, her er i gennemsnit af sorterne 4,3 aks pr. plante sammenlignet med 2,9 aks pr. plante ved den høje udsædsmængde. Hybrider og seks-radede sorter i det hele taget, forventes at have en kraftigere buskning end to-radede sorter. Der er ikke statistisk sikker forskel på akstætheden mellem sorterne i forsøgene samlet (tabel 2), men i forsøget ved Haderslev er der flere aks pr. kvm. i hybridsorterne end i de konventionelle sorter. Hektolitervægten er højest ved den lave udsædsmængde, hvilket kan forklares med færre aks pr. kvm., der har resulteret i større og

mere regulære kerner, se figur 2.

Figur 2. Akstæthed og hektolitervægt ved en udsædsmængde på henholdsvis 130 og 220 planter pr. kvm, to forsøg.

Forsøgene viser at vinterbyg kan sås tidligt, og at en relativ lav udsædsmængde er tilstrækkelig til at opnå fuldt udbytte. Det afgørende er dog, at vinterbyggen ikke udvikler sig kraftigt i efteråret, da det kan medføre angreb af sneskimmel og trådkølle med risiko for udvintring. Derudover er det vigtigt at bekæmpe eventuelle bladlus i efteråret for at forhindre angreb med havrerødsot, der kan være ødelæggende i vinterbyg. I sæsonen 2014-15 blev der anlagt tre landsforsøg med tidligt sået vinterbyg, de måtte alle kasseres pga. kraftige angreb af havrerødsot. Efteråret 2014 var usædvanligt varmt, og der var mange bladlus til at overføre smitten med havrerødsot. Såningen af vinterbyg bør udsættes, hvis jordtemperaturen i begyndelsen af september er høj, og der er udsigt til varmt vejr den følgende uge. Se anbefalinger for tidlig såning af vinterbyg i [PlanteNyt nr. 2407](#).

Forsøgene fortsætter i 2016-17, med det formål at identificere de sorter af vinterbyg der egner sig bedst til tidlig såning.

Kontakt din lokale rådgivningsvirksomhed, hvis du vil vide mere om dette emne.